

fabriekscapaciteit is sinds de val van het IJzeren Gordijn dan ook flink beknibbeld. De kans werd klein geacht dat er een grootschalige grondoorlog zou uitbreken, zoals in Oekraïne nu het geval is. Daarnaast was het voor het Pentagon veel aantrekkelijker om geld uit te geven aan gloednieuwe en meer geavanceerde wapensystemen, waar de grote defensiebedrijven stevig voor lobbyden.

OPSCHALEN

Een goede illustratie van de gevolgen van dat beleid vormen de antitankwapens van het type Javelin, een voor moderne begrippen relatief simpele raketwerper. De 1,10 meter lange raketten worden gemaakt door een joint venture van Lockheed Martin en Raytheon. In 2022, het jaar van de Oekraïne-inval, bouwden zij jaarlijks zo'n 2.100 van dat type raketten. Het Oost-Europese land gebruikte tegelijkertijd echter

zoveel Javelin-raketten dat het met dat productietempo vijf jaar zou duren om de voorraden weer aan te vullen. Het opvoeren van de productie blijkt niet makkelijk: de twee bedrijven proberen op te schalen naar 4.000 per jaar, maar dat niveau bereiken zij pas tegen het einde van 2026.

Een ander voorbeeld is de Stinger, de draagbare luchtafweerraketten die in Oekraïne ook veel gebruikt worden. In 2022 vuurde het land voor zo'n dertien productie jaren aan voorraad de lucht in. Dat leverde direct een groot probleem op, aangezien het Pentagon, als grote afnemer, dat type raket al bijna twintig jaar niet meer had besteld. Toen RTX de productielijn weer opende, moest het concern sommige delen van het ontwerp veranderen, omdat toeleveranciers failliet waren gegaan of onderdelen niet meer leverbaar waren. Ook haalde het bedrijf reeds lang gepensioneerde

werknemers terug die in het verleden aan de raketten hadden gewerkt. De verwachting is dat er vanaf dit jaar weer zo'n zestig Stinger-raketten per maand geleverd zullen worden.

TEGENVALLERS

Dat dit niet sneller kan, is deels het gevolg van hetzelfde probleem waar alle maakbedrijven de afgelopen jaren tegenaan liepen: tekorten aan onderdelen. In het geval van de Amerikaanse defensiebedrijven bijvoorbeeld het gebrek aan raketmotoren, raketbrandstof en arbeidskrachten. De Amerikaanse federale rekenkamer, de Government Accountability Office, schetste in 2017 al dat het aantal Amerikaanse bouwers van motoren voor raketten sinds 1995 is gedaald van zes naar slechts twee. Ook de rest van de toeleveringsketen is flink versmald, naar schattingen van de sector zelf van vijftien duizend bedrijven naar duizend in een periode van twintig jaar tijd. Met de productieproblemen van de afgelopen jaren werd duidelijk wat daarvan de gevolgen kunnen zijn.

De geavanceerde wapensystemen waar Raytheon zich vóór de uitbraak van het Oekraïne-conflict op concentreerde, hebben ook zo hun nadelen: hoe geavanceerder, hoe groter de kans op tegenvallers. Dat is iets wat Nederland tijdens de ontwikkeling van de Joint Strike Fighter maar al te goed heeft geleerd. RTX betaalde onlangs 500 miljoen dollar omdat Raytheon een contract met een buitenlandse overheid niet kon voldoen. Ook schikte het voor bijna 1 miljard dollar met de Amerikaanse overheid wegens fraude en omkoping. "Raytheon zou zomaar eens meer lijken in de kast kunnen hebben", zo waarschuwt analist Nicolas Owens van Morningstar. "Er zijn onderpresterende contracten die in de jaren 10 zijn getekend en die eind 2024 en begin 2025 testmijlpalen moeten halen."

HOE GEAVANCEERDER DE WAPENSYSTEMEN, HOE GROTER DE KANS OP TEGENVALLERS